MAATALOUS

Tavoitteena on litratuen jatkon ja siihen liittyvän säätelyn jatkuminen vuoden 2015 jälkeen. **PUHEENJOHTAJA EERO ISOMAA, MTK:N MAITOVALIOKUNTA**

Kirvesmies, lypsäjä, rakennusmestari – riittääkö aika?

Navetan rakentamisen lisäksi tuottajan pitää paneutua tuotannon käynnistämiseen uusissa tiloissa. Tyhjänä eläimiä odottava rakennus on rahanhukkaa.

Maitotilansa tuotantoa laajentavan pitää arvioida osaamisensa ja jaksamisensa realistisesti.

Mitä suuremmasta laajennuksesta on kyse, sitä järkevämpää on antaa vastuu urakan suunnittelusta, rakentamisesta ja johtamisesta ulkopuoliselle rakennusliikkeelle. Tuottajalle eli rakennuttajalle jää rakentamisen laadun valvonta.

Itse navettansa rakentavan on osattava sekä rakentaa että rakennuttaa. Samalla on johdettava tilan töitä ja osallistuttava niihin.

Jos viljelijä on mukana rakennustöissä, kannattaa tarkkaan harkita, mihin taidot ja aika riittävät. Tuottajan sairastuminen tai henkinen uupuminen voi viivästyttää rakentamista ja kasvattaa kustannuksia.

Uudet pihattonavetat rakennetaan tyypillisesti 60–70 lehmän kerranteissa, ja navetoiden rakenteet sekä tekniikka ovat monimutkaisia.

Erilaisia lypsykarjanavetan rakennusprojekteja on vertailtu Savonia-ammattikorkeakoulussa vuonna 2010 **Mika Tiikkaisen** ja **Reijo Virkkusen** opinnäytetyössä, jonka TTS tilasi. Savoniasta mukana on ollut lisäksi yliopettaja **Kalevi Paldanius** ja TTS:ltä tutkijat **Janne Karttunen** ja **Eerikki Kaila**.

Hyvin suunniteltu on puoleksi tehty

Ennakkosuunnitteluun kannattaa käyttää runsaasti aikaa. On hyvä käydä tutustumassa erilaisiin navetoihin Suomessa ja ulkomailla.

Samalla harkitaan huolellisesti, mikä on omalle tilalle järkevin tuotannon laajuus, navettatyyppi ja tuotantotekniikka.

Hyvissä ajoin pitää käydä alustavat rahoitusneuvottelut pankin kanssa ja tehdä rahoituslaskelma. Näin nähdään, onko hanke ylipäätään toteuttamiskelpoinen sekä tilan että rahoittajan kannalta.

Tilan töiden uudelleen organisointiin on ryhdyttävä ennen varsinaisen rakentamisen aloittamista. Tuottajan on mietittävä, tekeekö hän yhteistyötä toisten tilojen kanssa, ulkoistaako osan töistä vai palkkaako työntekijöitä.

Eläinten, peltojen ja maitokiintiöiden hankkimista ei pidä jättää viime tinkaan.

Tutkijat muistuttavat, että tuotannon nopea käynnistäminen ja vakiintuminen helpottavat talouden hallintaa. Kun uusi rakennus on otettu käyttöön, kannattaa maksuvalmiuslaskelma päivittää. Tämä auttaa talouden suunnittelussa.

MAIJA ALA-SIURUA

Lähde: TTS:n tiedote 3/2011

Navetan voi rakentaa itse tai rakennuttaa. Yhä useampi maatalousyrittäjä päätyy ostamaan valmiin rakennuksen avaimet käteen -periaatteella.

Rakennuttaminen vaatii johtamisen taitoa

Navetan voi rakennuttaa pilkkomalla projektin aliurakoihin, joiden valmistumista tuottaja johtaa. Hän suunnittelee hankkeen yhdessä ammattilaisten kanssa, ja kirvesmiehet rakentavat navetan.

Rakennuttaja eli tuottaja vastaa ali- ja osaurakoiden yhteensovittamisesta, esimerkiksi sähköjohtojen vetämisestä, varsinaisen rakentamisen kanssa.

Kun rakentaa itse tai on rakennuttaja, on tärkeää tehdä kirjalliset sakkoehdot tavarantoimittajien kanssa.

Rakennuttajana viljelijä johtaa ulkopuolisia urakoitsijoita, jolloin rakennustyöltä jää pois takuu, johon kuuluu rakennusvirheiden ja puutteiden korjaus. Rakennusaikana näitä asioita on siis valvottava itse.

Mikäli oma ammattitaito ei valvontatyöhön riitä, on syytä harkita asiantuntijan käyttämistä.

Kokonaisvastuurakentamisessa eli KVR-urakassa navetan suunnittelu, rakentaminen ja projektin johtaminen ostetaan rakennusliikkeeltä.

Vain KVR-urakassa projektille voidaan määrittää pitävä enimmäishinta. Tässä menetelmässä myös kilpailuttaminen toimii yleensä hyvin ja rakentamisen viivästymisen varalta on sakkoehdot.

KVR-urakassa viljelijän on tiedettävä, mitä hän haluaa ja mistä on valmis maksamaan. Muuten hän saattaa olla liikaa urakoitsijan johdateltavissa.

MAIJA ALA-SIURUA

Vuosikello auttaa tilan johtamisessa

Vuosikello on sähköinen kalenteri, jota maatalousyrittäjä tuotantosuunnasta riippumatta voi käyttää apunaan tilan johtamisessa.

Vuosikellon avulla organisoidaan tietyin väliajoin tai epäsäännöllisesti toistuvia tehtäviä, tapahtumia ja määräpäiviä.

Työkalun tärkein osa on kuukausikalenterit, joita valmiissa pohjassa on vuosille 2012–2015. Kalentereita voi lisätä itse.

Lisäksi on vuosikello-näkymä, johon on sijoitettu tärkeimpiä maatilan johtamiseen liittyviä vuosittaisia tapahtumia. Työkaluun liittyvää tehtävälistaa voi muokata ja täydentää oman tilan tarpeiden mukaan.

Maatalousyrittäjän vuosikello -sovellus on kehitetty TTS-Työtehoseuran ja Savonia-ammattikorkeakoulun hankkeessa.

MAIJA ALA-SIURUA

www.tts.fi – Kirjoita etusivun etsi-toimintoon "vuosikello".

Eläintiloille uusia tukivalvontakohteita

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira kehottaa viljelijöitä tarkastamaan, että sikaloiden valaistus on riittävä ja täyttää täydentävissä ehdoissa asetetut vaatimukset.

Eläinsuojeluvaatimusten mukaan valaistuksen voimakkuuden on oltava sikojen pitopaikassa vähintään 40 luksia ainakin kahdeksan tunnin ajan päivässä.

Sikaloiden valaistus on tästä vuodesta alkaen yksi täydentävien ehtojen niin sanotuista indikaattoreista eli valvonnoissa tarkastettavista kohteista. Laissa asetetut vaatimukset valaistuksen osalta eivät itsessään ole muuttuneet.

Täydentävien ehtojen eli tiettyjen tukien saannin ehtojen lista on pitkä, eikä kaikkien ehtojen noudattamista valvota. Tuottajan täytyy kuitenkin noudattaa kaikkia lainsäädännön vaatimuksia siitä riippumatta, ovatko ne täydentävien ehtojen indikaattoreita vai eivät.

Omavalvonnan kuvausta ei tarkasteta enää

Myös eläinten ruokintaa ja juottamista koskevia ehtoja aletaan valvoa tänä vuonna aiempaa laajemmin.

Aikaisemmin valvonnoissa on käyty läpi vain eläinlajikohtaiset erityisvaatimukset. Tästä vuodesta alkaen valvotaan myös, onko tilalla noudatettu eläinsuojelulain sekä eläinsuojeluasetuksen yleisiä säännöksiä ruokinnasta ja juottamisesta.

Lääkekirjanpidon laiminlyönnistä ei puolestaan seuraa enää kaikkien eläinten hyvinvoinnin indikaattorien tarkastusta, sillä lääkekirjanpidon tarkastus on tästä vuodesta lähtien oma asiaryhmänsä.

Alkutuotannon omavalvonnan kuvauksen tarkastaminen täydentävien ehtojen valvonnoista puolestaan loppuu.

Kirjallinen omavalvonnan kuvaus on siitä huolimatta laadittava edelleen. Maidontuotanto- ja munantuotantotilojen on myös pystyttävä osoittamaan, että jätteiden ja vaarallisten aineiden käsittely on asianmukaista.

Tilan tulee noudattaa myös tarpeellisia varotoimia tautien leviämisen estämiseksi tuodessaan tilalle eläimiä.

Lisäksi maidontuotantotiloilla tulee osoittaa, että haittaeläinten torjunnasta on huolehdittu.

Jos tilan toiminnassa on havaittu virallisen valvonnan yhteydessä ongelmia, toimijan on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

MT

FAKTAT

Luksi

Luksi on SI-järjestelmän mukainen valaistuksen voimakkuuden mittayksikkö.
Luksin tunnus on lx.
Yhden luksin valaistus tarkoittaa yhden lumenin valovirtaa neliömetrillä.
Lumen on valaistusvoimakkuuden yksikkö.

Maitovaliokunnalla edessä paljon työtä

MTK:n maitovaliokunnan puheenjohtajana jatkava nivalalainen **Eero Isomaa** toteaa, että valiokunnalla on edessä työntäyteinen vuosi. EU:n maitolakien kansallinen soveltaminen tulee eteen heti alkuvuodesta.

"Nyt on uskallettava katsoa oman tuotantolaitoksen nurkalta rohkeasti eteenpäin. Meidän on mitä pikimmin aloitettava valmisteleva työ vuoden 2015 jälkeiseen aikaan", Isomaa sanoo.

Hän myös kiittää maa- ja metsätalousministeri **Jari Koskisen** (kok.) esikuntaa yhteisen tahtotilan löytämisestä.

"Valmistelun tavoitteena ja ensisijaisena lähtökohtana on litratuen jatkon ja siihen liittyvän säätelyn jatkuminen vuoden 2015 jälkeen."

Tuottajien kannalta selkeimpänä mallina ja tavoitteena on tukioikeusjärjestelmään perustuva sopimusmalli ja litrakohtaisen tuen turvaaminen koko maahan myös 2015 jälkeen.

Työhön kytkeytyvät kiinteästi EU:n maatalouspolitiikan uudistus ja kansalliset tukiohjelmat.

Suurena haasteena Suomen maidontuotannon kehityksen kannalta Isomaa näkee tulevaisuudenuskon säilyttämisen tiloilla, joilta tulee tällä hetkellä suurin osa maidosta.

"Tarvitsemme myös jatkossa välineitä pienten ja keskisuurten maitotilojen toiminnan kehittämiseen."

Isomaa kokee, että maitovaltuuskunnalla ja -valiokunnalla on riittävän leveät hartiat näiden asioiden eteenpäin viemiseen, koska nämä edustavat kaikkia Suomen maidontuottajia. Myös MTK:n johtokunta on antanut tukensa tavoitteille.

TERHI TORIKKA

Viljan hinnat laskuun muualla, meillä nousua

Yhdysvaltojen maatalousministeriö julkaisi torstaina kutakuinkin yllätyksettömän helmikuun sato- ja varastokatsauksen, mikä käänsi hinnat kuitenkin laskuun. Etenkin vehnä halpeni loppuviikolla Atlantin molemmin puolin.

Suomessa hintatrendi on edelleen nouseva. Maaseudun Tulevaisuuden hintaseurannassa on tällä viikolla 57 tarjousta, joista nousua on 17 tarjouksessa.

Hinnat vahvistuvat neljättä viikkoa peräkkäin.

Ostajat korottivat leipä- ja rehuvehnien ja rehuohran hintoja ja etenkin leipävehnä vahvistui. Avena, Kesko ja Kinnusen Mylly nostivat leipävehnätarjouksiaan 6–7 euroa tonnilta tälle viikolle ja Raisiokin lähes saman verran.

Pariisin Matif-pörssissä viikko oli kaksijakoinen. Hinnat vahvistuivat alkuviikolla, mutta Yhdysvaltojen maatalousministeriön raportti käänsi hinnat reippaaseen laskuun viikon lopulla.

Lähin vehnäfutuuri vajosi viikossa 7 euroa tonnilta päätyen 210,5 euroon.

Maissi ja rapsi luisuivat lievästi.

Chicagossa viikko oli samanlainen. Maaliskuun vehnäfutuuri luisui liki 9 euroa tonnilta ja maissi ja soija 3 euroa. Euroopan talouskriisi puski hintoja alaspäin ja maatalousministeriön raportti painoi etenkin vehnää.

Vehnän varastot ennätyksellisiä

Maailman vehnälaarien ennustetaan olevan ensi kesänä ennätyksellisen suuria. Yhdysvaltojen maatalousministeriö korotti lievästi varastoennustettaan torstain raportissa ja povaa vehnävarastoiksi 213 miljardia kiloa.

Edellinen ennätys on 12 vuoden takaa satokaudelta 1999/2000, jolloin laarissa oli seuraavan sadon kynnyksellä 210 miljardia kiloa.

Luvut eivät ole suoraan verrannollisia, sillä samaan aikaan viljan tuotanto ja kulutus ovat kasvaneet yli 100 miljardia kiloa vuodessa. Vuosikymmen sitten varastot riittivät 140 päivän kulutukseen, nyt 114 päiväksi.

Vaikka vehnästä korjattiin historian suurin sato, se ei riitä ensi satokaudella, sillä kulutus kasvaa 1,7–1,8 prosentin vuosivauhtia.

Rehuviljoissa varastotilanne on entistä tukalampi. Ministeriö leikkasi hieman satoarviota ja nosti samalla kulutuslukuja. Rehuviljaa on laareissa enää 50 päivän tarpeisiin.

EU on kohentanut asemiaan viljamarkkinoilla, kun kylmyys hyydyttää Itä-Eurooppaa. Venäjän satamat hiljenivät, kun Asovanmereltä ei jäiden takia pääse Mustalle merelle.

Jäissä seisoi loppuviikolla 130 alusta.

VEIKKO NIITTYMAA

Viljojen ostohintoja euroa/tonni, alv 0 %
Osa hinnoista päivän hintoja, osa viikkohintoja

Vehnä	
Agrimarket	180–183 ↔
Avena	179–181 ↑
Fazer 1)	177 ↔
Kesko 3)	184 ↑
Kinnusen Mylly	177 ↑
Myllyn Paras	175 ↔
Raisio	173–184 ↑
Luomuvehnä	
Agrimarket	290 ↔
Fazer (valk. väh. 12 %)	315 ↔
Raisio	312 ↔
Rehuvehnä	
Agrimarket	170–173 ↔
A-Rehu	172 ↑
Avena	168–172 ↑
Kesko 3)	172 ↑
Kinnusen Mylly	162 ↔
Raisio	171–178 ↑
Rehuohra	
Agrimarket	167–180 ↑
Altia	182 ↑
A-Rehu	175–180 ↑
Avena	159–168 ↔
Genencor International - entsymiohra 4)	174 ↔
Kesko 3)	169 ↔
Kinnusen Mylly	178 ↔
Raisio	167–186 ↑
Mallasohra	
Agrimarket 5)	222 ↔
Raisio	222 ↔
SGC (Barke, Prestige)	210 ↔
Viking Malt (panimo- ja entsyymim.)	219 ↔
Luomumallasohra	
Viking Malt	380 ↔
Luomuohra	
Agrimarket	250 ↔
Kinnusen Mylly	194 ↔
Suurimo-ohra	
Raisio	186 ↑
Rehukaura	
Agrimarket	166–180 ↔
A-Rehu	160–170 ↑
Avena	172–180 ↔
Kesko 3)	181 ↔
Kinnusen Mylly	164 ↔
Raisio	152–175 ↔
Suurimokaura	
Helsingin Mylly	175 ↔
Myllyn Paras	178 ↔
Raisio	183–186 ↑
Luomumyllykaura	
Agrimarket	245 ↔
Avena	240 ↔
Helsingin Mylly	250 ↔
Kesko 3)	250 ↔
Raisio	250 ↔
Luomurehukaura	
Kinnusen Mylly	190 ↔
Ruis	
Agrimarket	204 ↔
Avena	204 ↔
Fazer 6)	208 ↔
Kinnusen Mylly 7)	205 ↑
Myllyn Paras	179 ↔
Raisio	198–206 ↑
Luomuruis	
Fazer	300 ↔
Helsingin Mylly	280 ↔
Kinnusen Mylly	300 ↑
Raisio	280 ↔
Kevätrypsi ja -rapsi	
Avena	439–449 ↔
Raisio	442–449 ↔
Härkäpapu	
Agrimarket	210 ↔
Raisio	200–215 ↔
Luomuhärkäpapu	
Kinnusen Mylly	325 ↔
Agrimarket	315 ↔
Rehuherne	
Raisio	180–190 ↔

Hinta noussut ↑ pysynyt ennallaan ↔ laskenut ↓ viikon takaisesta.

1) Sako vähintään 180.
2) Valkuainen 13 %, valkuainen 14 % – 190 e
3) Hinnasta vähennetään välityspalkkio.
4) Paras alueen hinta + 5 e/tn ohrasta, valkuainen yli 12 %.
5) Valkuainen korkeintaan 11,5 %.
6) Sako vähintään 60.
7) Sako vähintään 80, hlp 71.

Hintatiedot ostajilta

Teollisuus lisännyt ohran käyttöä viidenneksen

Viljaa jalostava teollisuus on kasvattanut ohran käyttöä tasaisesti viime vuosina. Pääosa lisäyksestä on mennyt rehu- ja mallastuotannon ulkopuolelle, kuten etanolin ja tärkkelyksen valmistukseen.

Parissa vuodessa ohran käyttö on kasvanut yli 100 miljoonaa kiloa 635 miljoonaan kiloon.

Muiden viljojen teollinen käyttö on pysynyt ennallaan parin viime vuoden aikana, ilmenee Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tiken perjantaina julkaisemista teollisuuden ja kaupan viljan osto-, käyttö- ja varastotilastosta.

Ohran menekki näkyy myös varastotilanteessa. Teollisuuden ja kaupan vuoden vaihteen ohravarastot hupenivat toista vuotta peräkkäin.

Muita viljoja oli laareissa kutakuinkin sama määrä kuin vuosi sitten.

Viljaa käyttävä teollisuus ja viljan välittäjät ostivat maatiloilta viime vuonna yhteensä 1,7 miljardia kiloa viljaa, mikä on reilu viidennes edellisvuotta vähemmän. Silloin ohraa myytiin massiivisesti interventioon, mikä paisutti lukuja.

Lisäksi rypsiä ja rapsia hankittiin 100 miljoonaa kiloa, kun edellissyksyn iso öljykasvisato kasvatti ostoja.

Kauppaan tulo hidastui jo syksyllä, sillä sato jäi 40 prosenttia edellissyksyä pienemmäksi.

Varastolukujen perusteella etenkin vehnää on edelleen runsaasti tiloilla.

Maatilat käyttävät viljasta noin puolet

Teollisuus käytti pääosan tilojen myymästä viljasta, mutta ei kaikkia. Vientiin liikeni reippaasti yli 300 miljoonaa kiloa.

Teollisuus käytti viime vuonna eniten ohraa, noin puolet koko viljamäärästä.

Noin puolet Suomen pelloilla kasvavasta viljasta myydään maatiloilta eteenpäin. Maatiloille jäävä vilja käytetään kotieläinten rehuksi.

Ruisleivän kotimaisuusaste nousi viime vuonna lähelle kahta kolmasosaa, kun rukiin sato elpyi syksyn 2009 notkahduksesta.

Viime vuonna tiloilta tuli kauppaan 59 miljoonaa kiloa ruista, kun edellisenä jäätiin 40 miljoonaan kiloon. Leipurit käyttivät viime vuonna 95 miljoonaa kiloa ruista.

Rukiista saatiin syksyllä toistamiseen edellissyksyä parempi sato, joten ruisleipä on taas pikkuisen enemmän kotimaista.

Kauran elintarvikekäyttö kasvoi viime vuonna 9 prosenttia 63 miljoonaan kiloon. Rehuihin kauraa meni vastaavasti edellisvuotta vähemmän.

VEIKKO NIITTYMAA

Tiken maataloustilastot verkossa www.maataloustilastot.fi

Weblammas helpottaa lampurin arkea

Pro Agrian viime syksynä markkinoille tuoma palvelu helpottaa lammastilojen tietojen ylläpitoa ja mahdollistaa eläintietojen yhä paremman hyödyntämisen tuotannon suunnittelussa ja kehittämisessä.

Palvelun ytimenä toimii Weblammas-ohjelma, jonka avulla tuottajat voivat tallentaa eläinten tiedot ja tapahtumat yhdellä kertaa sekä Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran eläinrekisteriin että Pro Agrian tuotosseurantaan.

Kertakirjaus helpottaa eläinrekisterin ylläpitoa ja vähentää tallentamisessa tapahtuvia virheitä.

Helpotus näkyy lampureiden arjessa, ja palvelu on otettu hyvin vastaan. Weblampaan kautta lampurit voivat esimerkiksi seurata eläinten kasvua, teuraskypsyysennusteita ja uuhien karitsatuotoksia.

Tuotosseurantaan kuuluvat lampurit voivat yhteenvetolistauksista tarkastella oman tilansa tuotosta sekä vertailla sitä muiden tilojen tuotoksiin joko valtakunnallisesti tai alueellisesti.

Sähköinen sukupuu ja sukulaisuustarkistus auttavat jalostussuunnittelussa ja sukusiitoksen välttämisessä.

MT

Tuki- ja ympäristökoulutusta tiistaina

Ravinnehävikit euroiksi -hanke järjestää huomenna tiistaina Viljelijän eurot vihertyy -seminaarin samaan aikaan Joensuussa, Kuopiossa ja Mikkelissä.

EU:n uusi ohjelmakausi alkaa 2014. Kolmen maakunnan yhteisessä tilaisuudessa kuullaan tämänhetkinen tieto capin ja ympäristötuen muutoksista sekä tilojen mahdollisuuksista valmistautua tilanteeseen.

Aamupäivän ohjelma lähetetään Joensuusta videoyhteydellä Kuopioon ja Mikkeliin. Puhujina ovat MTK:n ympäristöjohtaja **Liisa Pietola** ja professori **Perttu Virkajärvi** Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:stä. Iltapäivällä ohjelma jatkuu kullakin paikkakunnalla maakuntakohtaisin teemoin.

Vesistöjen tila on esillä joka maakunnassa. Lisäksi Joensuussa esitellään biohiiltä maanparannusaineena, Mikkelissä maan rakenteen vaikutusta ravinnehävikkeihin ja Kuopiossa MTT:n ajankohtaisia tutkimuksia.

Tilaisuuksia voi seurata suorana lähetyksenä. Linkit ovat hankkeen nettisivuilla *http://rae.savonia.fi*.

MT